

Šlovenski dom

Ste. 163

V Ljubljani, torek, 27. julija 1937

Leto II.

Španski prepir med velesilami

Vprašanja, protivprašanja, odbori, pododbori ...
V Španiji pa teče kri dalje

London, 27. julija. Na seji odbora za nevmešavanje je zastopnik Anglije prebral sedem vprašanj, ki jih bo Anglija predložila 26 državam odbora za nevmešavanje in ki se vsa tičejo stališča, ki ga bodo zavzele do angleškega načrta. Vprašanja so naslednja:

1. Ali naj mednarodni častniki še nadaljujejo nadzorovanje na ta način, da se bodo vkrcali na vse ladje, ki so namenjene v španska pristanišča, in če se naj nadzorstvo na kopnem obnovi.

2. Ali naj se nadaljuje dosednji način pomorskega nadzorstva po mednarodnih bojnih ladjah ali pa naj se ukine in nadomesti z nadzorovanjem po komisijah, ki bodo postavljene po posameznih pristaniščih.

3. Ali naj se vsi prostovoljci, o katerih govori angleški načrt, umaknejo in če se naj takoj ustanovi poseben odbor, ki se bo pečal s temi vprašanji.

4. Ali so posamezne države pripravljene sodelovati pri praktični izvedbi umika prostovoljcev.

5. Ali naj se obema borbema se strankama prizna pravice vojskujočih se držav brezopojno ali pod pogoji, ki jih je postavil angleški načrt.

6. Ali naj se postopek izvaja po temle redu: a) ukinitve pomorskega nadzorstva, b) nastavitve nadzornikov po pristaniščih, c) imenovanje odbora, ki se bo pečal z umikom prostovoljcev, d) priznanje pravice vojskujočih se držav obema taboroma v Španiji ali pa kakšen drugi način.

7. Ali naj se pooblasti angleško vlado za neposredna pogajanja z obema taboroma v Španiji glede umika prostovoljcev in glede priznanja pravice vojskujočih se držav.

Po prečitanih imenovanjih sedem vprašanj in po krajšem vzpodbudajočem govoru angleškega zastopnika, se je začela silno dolga debata, ki je trajala štiri polne ure. Najbolj značilna je bila izjava sovjetskega poslanika, ki je brezobzirno in suhoparno povedal, da njegova država pod nobenim pogojem ne bo generalu Francu priznala pravice vojskujočih se stranke, marveč da ga bo vedno smatrala za upornika, na visokem morju pa za navadnega pirata.

Nato je govoril italijanski zastopnik grof Grandi, ki je rotal angleško vlado, naj nikar ne razpošilja svojih sedem vprašanj med članice odbora za nevmešavanje, ker bi to rešitev španskih težav le zavleklo in angleški načrt onemogočilo. Pooblaščen je od svoje vlade, da izjavi, da Italija sedaj sprejme angleški načrt pod pogojem, da se na njem nič več ne spreminja. Od svoje strani je Italija pripravljena prav tako predložiti članicam odbora svoja vprašanja, ako bi Anglija vztrajala na tem, da svoja vprašanja razpošlje po Evropi. Italijanskemu poslaniku se je pridružil tudi nemški, ki je dodal, da so angleška vprašanja nepotrebna, ker ne prinašajo nobenega pojasnila in pušajo vprašanje prostovoljcev tam, kjer je. Tudi nemški poslanik je dejal, da ima pripravljena vprašanja, ki jih bo Nemčija stavila evropskim državam, ako bi Anglija vztrajala pri svojem namenu, da razpošlje svojo listo. Nato se je dvignil še portugalski zastopnik, ki je izrazil željo, da prečita vprašanja, ki jih portugalska vlada želi nasloviti na 26 članice odbora za nevmešavanje, ako bi Anglija od svoje vlade namena ne odstopila.

Francozi in Sovjeti pravijo da so siti govoričenja

Na koncu se je jezno dvignil francoski veleposlanik in v suhoparnem tonu izjavil, da je boljše, da odbor neha s svojim zasedanjem, kajti njegova vlada ni voljna poslušati debate o vprašalnih listah, medtem ko se na njeni strani v Španiji dogajajo dogodki, ki varnost francoske dežele nevarno ogrožajo. Francoska vlada da ne bo dovolila nobene koncesije, preden ni odšel zadnji prostovoljec iz Španije, in bo sama s svojimi lastnimi močmi prevzela varstvo svojih interesov, ker se je sedaj prepričala, da nekatere velesile odbor za nevmešavanje izkoriščajo samo zato, da zavlačujejo borbo na španskih tleh. Za Francozom je vstal zopet sovjetski poslanik Majski, ki je ponovil svoje prejšnje zagotovilo, da se Rusija ne bo spuščala v nobeno debato o vprašalnih listah ter o ustanavljanju novih odborov ter pododborov teh odborov,

Redne predstave v kinu Matiei se prične jutri.

Baleari - pod Italijo

Italijanske utrdbe na Majorki in Ibizi

London, 27. julija. »Daily Express« objavlja poročilo svojega dopisnika iz Gibraltarra, v katerem pravi, da ima v rokah verodostojne informacije o italijanskih utrdbah na Balearskih otokih. (Balearski otoki se nahajajo vzhodno od Valencije, sredi polja iz Francije čez Sredozemsko morje v Afriko in ob pomorski poti iz Anglije skozi Sredozemsko morje in Indijo.) Na glavnem otoku Balearskega otočja, Majorci, imajo Italijani posadko 600 častnikov in vojakov, ki večinoma pripadajo letalstvu. Prevzeli so popolno nadzorstvo nad vsem otokom in vežbajo sedaj vojsko 20.000 moč domaćinov. Na drugem otoku, ki ga imajo v rokah nacionalisti, to je Ibizi, je 200 italijanskih častnikov in vojakov, ki tamkaj opravljajo podobno službo. Na obeh otokih je italijanska vojska na vseh važnih obalnih točkah postavila težke obalne baterije in protiletalske topove. V zadnjih treh tednih je prišlo na otok veliko novih protiletalskih topov in večje količine letalskih bomb. Zadnji te-

ampak da bo s svojimi lastnimi sredstvi branila interese, ki jih ima na španskem področju.

Predlog 7 vprašanj zavržen

Po teh izjavah je moral angleški zastopnik na svojo žalost izjaviti, da ne vidi nobenega izhoda in da silno obžaluje, ker so posamezne države zavzele odklonilno stališče do angleških vprašanj. Izrazil je upanje, da francoski in sovjetski zastopnik še nista povedala svoje zadnje besede. Nato jih je prosil, naj se zberejo na novo sejo v petek popoldne. Predlog angleške vlade, da razpošlje svojih sedem vprašanj evropskim državam, pa je bil zavržen.

Preokret?

Italija in Nemčija popuščata

V večernih urah so razglasili londonski časopisi, da so zasebna pogajanja med Anglijo in ostalimi zastopniki držav ipak dosegla toliko, da so Nemčija, Italija in Portugalska pristale na to, da se takoj umaknejo vsi prostovoljci iz Španije, pod pogojem, da vse države istočasno priznajo generalu Francu pravico vojskujočih se stranke. Le škoda je, dodajajo listi, da sovjetska Rusija neče ničesar slišati o kakšnem priznanju in da je zaradi njenega trmaste stališča nemogoče prerokovati, da bo prišlo do kakšnega sporazuma v določenem času.

Prvi poraz Japoncev

Sledilo bo bombardiranje Peipinga

Peiping, 27. julija. Japonci so v Tienčinu proglasili obredno stanje. Ta ukrep je posledica bombnega atentata v japonskem delu mesta, ki je zahteval 23 civilnih žrtev. Japonci dolžijo Kitajce, da so atentat izvedli. Medtem ko v Tienčinu pod popolnim japonskim nadzorom vsega javnega življenja vlada kolikor toliko mir, se slišijo od peipinške strani sem odmevi topovskega streljanja. Grmenje je trajalo vso noč. Poročila, ki prihajajo iz Peipinga, pravijo, da trajajo borbe med Kitajci in Japonci v Čugjanmenu z vso srditostjo dalje. Ko so Japonci hoteli vkorakati v mesto Čukjanmen, so jih naenkrat obkolili Kitajci in istočasno je ugasnila luč po vsem mestu. Kitajci so japonske čete deloma pokončali, delno pa pogladi v beg. V odgovor na to so Japonci takoj bombardirali mesto. V Peipingu samemu je prevzela osebna policija varnostno službo in se v mestu samem še ne nahajajo niti japonske, niti kitajske čete. Poveljnik 37. japonske divizije je

izjavil, da pod nobenim pogojem ne bo dovolil, da bi Kitajci vkorakali v mesto. Ravno tako pa je tudi poveljnik tretje kitajske armade general Sunčuan razglasil, da se bo z vsemi bojnimi sredstvi zoperstavil temu, da bi Japonci mesto zasedli. Dosedanji boji, ki so bili zelo krvavi, so na obeh straneh zahtevali več sto smrtnih žrtev. Število ranjenecv sploh ne objavljajo.

Peiping, 27. julija. Reuter poroča, da so japonske izgube največje kar so jih do sedaj na kitajskih tleh utrpeli. Kitajci so bombardirali tovrne avtomobile, na katerih so Japonci vozili svoje čete, da sasedejo zapadni del Peipinga. Bombardiranje je imelo strahovit učinek. Večina Japoncev je bila ubita, ostali pa so se poskrili v templi, ki se nahajajo v bližini. Japonci so se nato hitro umaknili tudi iz predmestnih okrajev proti Fentaju. Japonski državljani v Peipingu pa so dobili nalog, naj se hitro odsele. Iz tega sklepajo, da bodo Japonci Peiping bombardirali.

Hud francoski pritisk na Romunijo

Doživetje kralja Karola v Parizu in Londonu
Nov francoski predlog za konferenco Male zveze

Pariz, 27. julija. Iz krogov romunskega poslanstva v Parizu izhaja vest, da ni res, da bi romunski kralj Karol II. obiskal tudi nemškega kancera Hitlerja pri povratku iz Bruslja domov grede v Bukarešto. Ista vest pravi, da so to samo grde politične intrige, ki jih širi bivši zun. minister Titulescu, da bi z njimi škodoval razvoju prijateljstva med Anglijo in Romunijo na eni in Francijo in Romunijo na drugi strani.

Nerazpoloženje med Francijo in Romunijo je zavladovalo ne malo po zaslugah Titulescu, posebno odkar so utrdili poljsko-romunsko zvezo. V Parizu so bili že mnogi, da se Romunija polagoma oddaljuje od Male zveze in od vseh francoskih zavezništva ter da bo v bodočnosti sodelovati s poljskim zunanjim ministrom Beckom pri uresničevju Beckove zamisli, da je treba med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo organizirati neprodoren blok nevtralnih držav.

Na svojem potovanju v Pariz in London se je

kralj Karol z lahkoto prepričal, da je nemogoče združiti obstoj francosko-romunske zveze s politiko, ki skoduje zaveznikom Francije (Češkoslovaška) in je z vso ostrino naperjena proti Rusiji. Podobne nasvete je romunski kralj dobil v Londonu, kjer je prav zaradi tega svoj obisk, ki bi bil moral trajati nekaj tednov, skrajšal na dva dni. Francoska vlada je odločno odbila predlog romunskega kralja, naj se francosko poslanstvo v Bukarešti dvigne v veleposlanstvo, češ, da je ta predlog neizvedljiv, ako se ista ugodnost ne da tudi Jugoslaviji in Češkoslovaški in ako se države Male zveze ne obvežejo, da se bodo medsebojno vojaško podpirale proti vsakemu zunanjemu napadalcu in ne samo v primeru sovražnosti med državami Male zveze in Madžarsko. Podobno pojasnilo je dobil romunski kralj tudi v Londonu.

Tukaj zatrjujejo, da je sovjetska vlada brutalno sprožila vprašanje Besarabije na pobudo francoske diplomacije, ki je hotela na ta način izvajati pritisk na romunsko vlado, da obnovi svojo zvezo s Francijo, ki poteče jeseni, in da na prihodnjem sestanku držav Male zveze podpira predlog, da se obveznosti skupne obrambe vseh držav Male zveze razširijo od madžarskih meja, ki so dosedaj bile edine, za katere je Mala zveza jamčila, na vse ostale meje treh držav Male zveze.

Romunski kralj se je po teh nekoliko vznemirljivih informacijah, s katerimi so mu na zapadu postregli, odločil, da se rajši vrne domov, da tamkaj položaj modro preudari do prihodnjega sestanka Male zveze v Sinaji. Krogi, ki so imeli priložnost razgovorjati se z najbližjimi sodelavci kralja Karola, zatrjujejo, da je bil romunski vladar elabe volje.

Tenis tekme v Londonu

London, 27. julija. Drugi dan tenis-tekem za Davisov pokal, ko sta nastopili Amerika in Anglija, se je končal z zmago Amerike 2:1. Amerikanka Budge-Make sta premagala Angleža Wilde-Tuckey s 6:3, 7:5, 7:9, 12:10. Tekmo je gledalo 10.000 ljudi. Vreme je bilo sijajno. Na ameriški strani je bil Budge silno slaboten, na angleški strani pa se je Wilde izkazal za slabega igralca posebno v čezglavnih zamahih. Nasprotno pa je Tuckey izvrstno in se mu ima Anglija zahvaliti, da se je sploh še tako dobro odrezala,

Vesti 27. julija

Avstrijska domovinska fronta je organizirala veliko manifestacijo proti Hitlerjevemu. V sprevedu je korakalo 60.000 ljudi, ki so vzklikali, da imajo dovolj Hitlerjevskega izzivanja.

V mednarodni letalski tekmi v Zürichu, ki se je udeležuje 34 držav, je v umetnostnem poletu zmagal češkoslovaški poročnik Novak s 145,5 točkami, pri tekmovalstvu v brzini je zmagal Nemeec Franke s povprečno brzino 409,64 km na uro.

Stavka industrijskih delavcev v Lodzu, ki bi morala obsegati 20.000 delavcev, je bila preložena na pozneje. Baje na »posredovanje« vojn. ministra.

Združenje za vojsko bodo ustanovili v Angliji z namenom, da agitirajo v javnosti za vzdrževanje stalne armade in da povzdigujejo njen ugled.

Kupon št. 17, 2 in polodstotne vojne odškodnine bodo od 1. avgusta dalje izplačevale vse podružnice Poštne hranilnice.

Konferenca živinodravnikov se je začela v belgijanskem ministrstvu za kmetijstvo. Proučevali bodo sredstva za zatiranje svinjske kuge, nadalje pravilnik za nadzorovanje nad cepitvenjem in končno ureditev žvinskih cen.

Poseben Zavod za mednarodno gospodarstvo, v katerem bi bili zastopani vsi narodi sveta, je predlagal belgijski kralj.

Italijanski ministri predsednik Mussolini je z letalom, ki ga je sam pilotiral, prišel iz Rima v Riccione, kjer bo na počitnicah.

Predsednik baskovske vlade Aguirre je z letalom prišel v Pariz, da s francosko vlado prouči vprašanje namestitve baskiških beguncev, v prvi vrsti otrok.

Anglija je pripravljena priznati zasedbo Abesinije po Italiji, ako Italija dokaže, da je voljna pametno in tvorno sodelovati v Evropi, je izjavil član konservativne stranke.

Stavka v rečni plovišču se razširja po vsej Franciji. Od prihodnjega ponedeljka dalje bo sploh vsa rečna plovnost ukinjena.

400 kleti je bilo poplavljenih v Innsbrucku v Avstriji vsled silnih nalivov v nedeljo popoldne. Promet je bil ustavljen. Požarna gramba je posredovala v 276 primerih.

Avto s štirimi potniki je pod Dachsteinom padel v hudournik Glasbach. Vsi štirje, to so oče, mati in otrok ter tašča so se utopili.

Ker svetovna razstava v Parizu verjetno do konca oktobra še ne bo dodelana, jo nameravajo podaljšati do oktobra prihodnjega leta. Predlog je že odobril predsednik republike.

Ruski general Nikolaj Dimitrijevič Kaširin, vrhovni poveljnik severnega kavkaškega vojnega okrožja je bil odstavljen in zaprt. General Kaširin je bil eden od sodnikov, ki so maršala Tuhačevskega obsodili na smrt. Obtožnica pravi, da je bil vohun. Na njegovo mesto je imenovan general Timošenko.

Voditelj nemških protestantov pastor Niemöller, ki ga je nemška tajna policija zaprla in ga je imela že tri tedne v koncentracijskem taboru, je bil izpuščen na svobodo. Zato pa je bil zaprt njegov brat, tudi pastor.

34-letna angleška grofica Cardigan je napravila samomor. V najlepši večerni toaleti je skočila skozi okno s 7 nadstropja hotela Cecil. Bila je na mestu mrtva. Listi namigavajo, da se je na ta način hotela rešiti družabnega škandala, v katerega je bila vložena zapletena.

Nemci hotijo napasti Poljsko, tako piše pod alarmantnim naslovom krakovski list »Kurjer Codzieny«. Nemški namen dokazuje vsa politika, ki jo nemčija vodi na vzhodu. List poziva vlado, naj bo pozorna na nemško politiko.

1000 nemških pevecv iz Poljske se bo udeležilo pevskega tabora v Bratislavi. Na taboru bo sodelovalo vsega 4000 pevecv.

Nemškimi in avstrijskimi političnim beguncem je češkoslovaška vlada prepovedala naseljevanje v obmejnih ozemljih. Tudi bivanje v Pragi je omejeno. Politični begunci bodo smeli odslej prebivati samo v sedmerih določenih okr. glavarstvih.

V Savi je utonil

Ljubljana, 27. julija.

Žrtve kopanja so letos, ko še ni kopalna sezona zaradi pogostega deževja na vrhuncu, prav redke. V Ljubljani, Gradščici, v Malem grabnu in tudi v Savi od Črnuče do Tomačevega letos še ni bilo številnejših žrtev. V nedeljo pa je utonil v Savi neki mož, ko se je okoli 11 dopoldne kopal pri Tomačevem v bližini lope pekovskega pomočnika Kaplana.

Zena pekovskega pomočnika Antonija Kaplan, stanujoča na Zaloški cesti, je na vodmatski policijski stražnici prijavila, da je njen mož Ivan našel po popoldanski silni nevihti, ko so vsi kopači zbežali od Save in se vrnili proti domu, ob bregu v Tomačevem moško obleko in čevlje. V hladnem žepu je našel legitimacijo mestne elektrarne, iz katere je bilo sklepato, da je lastnik obleke samski delavec Franc Puc, delavec mestne elektrarne, stanujoč pri g. Škofu v Korytkovi ulici št. 16. Obleko in čevlje je pobral in vse shranil v svojo kabino, kjer prodaja kopalcem razno pecivo. Do večera se ni nikdo zgledil, da bi povprašal po obleki. Njegova žena je tudi na policiji povedala, da je videla okoli 11 v nedeljo dopoldne na mestu, kjer je bila najdena obleka, nekakega krepkega moškega v kopalnih hlačkah. Ni se zanj mnogo zmenila. Šel je v vodo. Potem ga ni več videla. Kakor pripoveduje gospodar Škof, je šel Franc Puc že v soboto, 24. t. m., z doma in se ni več vrnil. Tudi v ponedeljek zjutraj ni nastopil službe pri mestni elektrarni.

Ni izključeno, da je F. Puc v vodi prijel krč in da je utonil. Sava pa je truplo odnesla nizdol proti Beričevemu in mogoče še narej proti Zalogu. Franc Puc je bil rojen 2. junija 1900 v Idriji; je srednje, krepke postave, plavih las, okroglega obraza in obrit.

Razbremenitev železničarjev - nujna zahteva

Ljubljana, 27. julija.

Eden od stanov, ki mu kljub delnemu izboljšanju gospodarskega položaja, ki se vsaj v malih obsekih kaže danes že povsod, še vedno ni boljše, je gotovo železničarski stan. Lahko rečemo, da je to stan, ki ravno spriču tega splošnega izboljšanja drugod ostaja sam ne samo vedno na istem mestu, pač pa, da se mu godi vsak čas slabše. Kako si železničarji sami pomagajo, ko ne najdejo dovolj razumevanja za svoj obupni položaj, je odlično pokazala zadnja razstava, ki jo je priredila v Ljubljani železničarska zadruga. Ta razstava je imela namen pokazati razvoj železničarskega združništva ter obenem neizogibno potrebo po njegovem obstoju. Vsak, kdor je razstavo obiskal, je imel tudi lepo priliko, da se podrobno seznani s siromašnim položajem, v katerem živi danes naš železničarski delavec. Vzroka temu ni treba iskati kje drugod, kot v slabi plači, ki jo dobiva ta delavec za svoje naporno delo. Dosti boljše pa tudi ni položaj ostalih železničarskih uslužbencev. Ti in prvi niti nimajo nikdar točno odmerjenega delovnega časa. Prekomerno delo je prišlo že kar v navado in v resnici tudi drugače ne gre, ker je delavec in uslužbenec za razmere, ki vladajo pri nas, mnogo premalo. Ta služba pa je povrh še vezana z odgovornostjo, kakršna drugod nima primere.

Zanimivo je primerjanje razmer, v katerih živita železničarski delavec in uslužbenec pri nas, z razmerami, ki vladajo drugod v državi. To stanje so v pravi luči pokazali slovenski železničarji na svoji zadnji razstavi v Ljubljani.

Z njimi se bavi tudi »Slovenija« v svoji zadnji številki in med drugim piše:

Ti prikazi gotovo niso bili namenjeni toliko zamejskim gostom kot domači javnosti, ki pa za stvar ni pokazala tistega zanimanja kot bi bilo potrebno. Zato ne bo odveč če povemo, kaj pravijo naši železničarji o svojih težavah in razmerju svojih pogojev do uslužbencev v drugih delih države.

Upoštevajoč naše današnje razmere je potrebno zaposliti v območju ljubljanskega ravnateljstva okoli 2000 uslužbencev več, da se doseže normalna zaposlitev osebja. Celotni stalež pri ravnateljstvu se mora povečati od 9300 na okoli 11.300 uslužbencev. Vsekakor bi imelo to za železniško upravo za okoli 40 milj. din več izdatkov na leto. Ali tudi to je mogoče, ker so železnice ljubljanskega ravnateljstva visoko aktivne. Dohodki železnice v območju našega ravnateljstva znašajo na uslužbenca 41.900 din, v območju belgrijskega pa le 27.200. Izkoriščenost osebja v našem ravnateljstvu pa bi bila še vedno najmočnejša v vsej državi, saj spada pri nas na enega uslužbenca 1.076 potnikov, pri belgrijskem ravnateljstvu pa le 471. Približni bi se s tem tudi začeli enakosti obremenitve uslužbencev na področju vse države.

Z zaposlitvijo okoli 2000 novih uslužbencev bi se znatno omilila tudi brezposelnost stiska. — Vsi napor železničarjev, da bi se stvari popravile,

pa so bili dosedaj brezuspešni. Ostali najbrž tudi bodo, če ne pride do osnovne preureditve države in če Slovenci ne bomo upravljali sami svojih zadev.

Žalostno zrcalo

Pri vsem tem človeku nehoti prihaja na misel še nekaj drugega, kar tudi govori o neke vrste krizi pri nas. To krizo bi morda najbolje označili, če ji rečemo kriza srčne kulture ali pa kriza socialnega čuta. Nešteti so žalostni primeri, da morajo naši železničarski uslužbenci za svoje vestno, prenaporno in toliko odgovorno delo biti povrh še predmet najbrezvestnejšega šikaniranja in zafrkovanja od strani javnosti. Zgodilo se je, da so se razigrani potniki, ki se še nikdar v življenju niso vprašali, kaj bodo jutri jedli in kdo jim bo dal denarja, da se bodo lahko najrazkošnejše po najnovejši modi oblekli, s prav neslanimi opazkami obregovali n. pr. ob sprevedniku, če jim na vlaku ni bilo vse tako, kakor bi si v svoji razvajanosti želeli. Nikomur od te družbe niti ni prišlo na misel, da je morda ta sprevednik že dva dni neprestano v službi in da ne najde niti trenutka časa, da bi se vsaj malo odpočil in morda našel tudi nekaj minut, ki bi jih posvetil sebi in morda še svoji številni družini, ki si pri vsem tem nič več ne more privoščiti kot njen rednik sam. Železniški uslužbenec nima niti časa niti volje za takšne in podobne brezsrčne in brezvestne šale, kakršne utrinja lahko z njim razvajan in z vsem dobro preskrbljeni mestni miljenček. Treba bo vsem tem tudi že enkrat zabiti, da ta železničarski uslužbenec ne dela v prvi vrsti zase, ker njegovo delo ni pošteno plačano, pač pa tudi za tiste, ki ne živijo od dela svojih rok ali glave. Takšen primer, ki pa ni osamljen, je pač dobro obrisano zrcalo, v katerega bi bilo že davno potrebno pogledati marsikomu tudi med Slovenci.

Obiščite VI. mariborski teden!

Od 31. julija do 8. avgusta 1937. (50% popusta na železnice in parobrodih od 29. jul. do 10. avg.) Velika gospodarska in kulturna revija! Industrija — Tekstil — Obrt — Trgovina — Kmetijska razstava — Prva filopatološka razstava — Pokušnja vin — Zgodovina — Umetnost — Grafična razstava — Turjski promet — Akvaristična razstava — Kuncerejska, golobarska razstava — Razstava malih živali — Modna revija — Mednarodni plesni turnir — Sen kresne noči na prostem — Koncerti — Kongresi — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču. — Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji, zelo romantično Pohorje, vinorodne Slovenske gorice, gostoljubni, lepi Maribor — vas vabijo!

meri nesreča pri balinanju, kronika še ni kmalu zapisala. To se je zgodilo včeraj v Dobrovi, občina D. M. v Polju. Poljski delavec, 21-letni Stanek Bizjak je včeraj balinal. Ko je hotel kroglu zbijati, se je močno zaletel in pri tem tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko, s katero se je skušal na tleh vjeti.

Nad 600 nepremičnin za 34 milijonov

Ljubljana, 27. julija.

Objavili smo že statistične podatke davčne uprave za okoli 600 teh podatkih je bilo v okolici v prvi letošnji polovici prodanih 384 nepremičnin, posameznih parcel in celotnih posestev za vrednost 3.714.260 din. Razmeroma veliko število malih parcel je bilo v okolici prodanih za gradnjo delavskih hiš. Navajali smo tudi druge razloge, zakaj je okolica dosegla tako veliko število kupčij. Nasprotno kaže Ljubljana - mesto, vstevši tudi priključene kat. občine Vič, Zgornja Siska, Dravje, Stožice, Udmat in Moste, znatno nižje število kupnih pogodb, a milijonske kupne vsote. V nekaterih mesecih so se sklepale prav milijonske kupčije. Zelo zanimiv je pregled kupčij po mesecih. Letos je bilo pri davčni upravi za mesto Ljubljana, ki je v pogledu kupne statistike merodajna oblast, kajti vsaka sklenjena in podpisana pogodba se mora prijaviti v roku 8 dni, prijavljenih v posameznih mesecih:

Januar	29 pogodb za 6.501.279 din
Februar	26 pogodb za 2.899.911 din
Marec	38 pogodb za 3.776.070 din
April	36 pogodb za 3.016.193 din
Maj	39 pogodb za 7.578.802 din
Junij	51 pogodb za 6.791.147 din

Skupaj 219 pogodb za 30.563.402 din

Največje milijonske kupčije so bile sklenjene januarja, maja, ki je bil sploh rekord, in junija. Januarja so bile prijavljene pogodbe za milijonske zneske, kakor: 1.650.000 din, 1.160.000 in 1.320.000 dinarjev. Prijavljene pa so bile tudi manjše pogod-

Knez Pavle spet na Brdu

Brdo, 27. julija.

Ko je umrl v Belgradu patriarh srbske pravoslavne cerkve Varnava, se je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle takoj odpeljal z Brda pri Kranju, kjer čez polje biva, v Belgrad, da se pokloni umrlemu cerkvenemu dostojanstveniku. V Belgradu se je mudil dva dni, nato pa se je včeraj zopet vrnil na Brdo.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 27. julija. m. Vodja bivše samostojne demokratske stranke Ljubomir Davidović se je včeraj vrnil iz Vrnjačke banje v Belgrad. Sem se je vrnil predvsem radi pogreba patriarha srbske pravoslavne cerkve Varnave.

Podgorica, 27. julija. m. V okolici Skaderskega jezera bujno cvete tihotapstvo tobaka. Organi finančne kontrole imajo vedno dovolj posla s temi tihotapci in so včeraj spet zaplenili okoli 250 kg vtihotapljenega tobaka.

Belgrad, 27. julija. m. Iz vseh krajev v državi, posebno pa iz južnih, poročajo o silni vročini, ki je zavladala. Iz Podgorice javljajo, da je bil včeraj tam najtoplejši dan v vsem letošnjem letu. Toplotmer se je dvignil na 40 stop. Celzija.

Belgrad, 27. julija. m. Za pogreb patriarha srbske pravoslavne cerkve Varnave se delajo velike priprave. Pogrebni spredel se bo pomikal iz saborne cerkve po ulici Kralja Petra, Kneza Mihaila, Ulici kralja Milana in Svetosavski ulici do svetosavske cerkve, kjer bo začasno pokopan.

Belgrad, 27. julija. m. Danes dopoldne je bila v kabinetu finanč. ministrstva seja gospodarsko-finančnega odbora ministrov. Na njej so ministri govorili o raznih gospodarskih vprašanjih posameznih resorov.

Za obiskovalce „Mariborskega tedna“

Maribor, 26. julija.

Generalni direkcija drž. žel. je odobrila polovično vožnjo obiskovalcem VI. mariborskega tedna, ki se vrši v času od 31. julija do 8. avgusta 1937. Ta popust velja za dopotovanje od 29. julija do 8. avgusta, za povratek pa od 31. julija do 10. avgusta. Obiskovalci VI. mariborskega tedna, ki hočejo uživati ugodnost polovične vožnje, morajo kupiti na odhodni postaji ali pri »Putniku« direktno celozvožno karto do Maribora in železniško legitimacijo K-13. Vozna karta se ob prihodu v Maribor ne sme oddati, ker velja ista, obenem z železniško legitimacijo, na kateri se potrdi obisk VI. mariborskega tedna, za brezplačen povratek do odhodne postaje.

Vstopnice za zunanje obiskovalce: za obiskovalce, ki plačajo za vozno karto do 15 din se potrjuje železniška legitimacija na podlagi navadne dnevne vstopnice za 5 din; za vozne karte od 15 do 25 din na podlagi vstopnice za 10 din, ki velja za dva dneva in 2 večerna obiska; za vozne karte od 25—60 din na podlagi vstopnice za 15 din, ki velja za 3 dneve in 3 večerne obiske ter končno za vozne karte nad 60 din na podlagi vstopnice za 25 din, ki velja za 6 dnevni in 6 večernih obiskov. Te vstopnice se glasijo na ime in so neprenosljive.

Zunanje obiskovalce opozarjamo na stanovanjski urad Mariborskega tedna, ki posluje ves čas njegovega trajanja dan in noč pri vseh vlakih na novem peronu glavnega kolodvora v poslovalci »Putnika«, tel. 26-69.

Koroški pevci na VI. mariborskem tednu. Uprava Mariborskega tedna je povabila za sodelovanje

Če fant fantu ne odzdravi...

Celje, 27. julija.

V četrtek večer okrog pol devete ure sta se vrčala domov po cesti 20-letni posestnikov sin Simončič Rudolf in njegov brat 23-letni Franc, oba doma iz Podkraj pri Radečah. Blizu svojega doma sta srečala fanta iz iste vasi Matevža J., ki je bil precej vinjen. Oba fanta sta želela, kakor ponavadi, »dobro večer«, vendar njima Matevž ni odzdravil. Zato ga je Simončič Rudolf povprašal o vzroku, češ ali ni morda nem, ker ni odzdravil. Matevž, ki je bil baže že ves dan močno jezen, se je začel z obema prepirati, naenkrat pa je potegnil iz žepa nož in zabodel Rudolfa v trebuh in desno roko. Ko je Franc to opazil, je skočil v napadalec in mu hotel odvzeti nož. Toda napadalec je v svoji jezi dvakrat zamahnil tudi proti Francu in ga zabodel v stegno in levo ramo. Oba ponesrečena so prepeljala v celjsko bolnišnico.

V nedeljo večer pa so pripeljali v celjsko bolnišnico še dve drugi žrtvi divjaškega napada. V Prevorjih pri Pilšanuju je namreč blizu cerkve vpricho vseh ljudi, ki so prihajali v cerkev, iz neznanega vzroka napadel z nožem neki tamošnji posestnik 17-letnega pos. sina Poljsaka Antona in ga zabodel v hrbet. Isto nedeljo popoldne sta napadla Barača Ivana, 27-letnega godnega delavca iz Rogatca, dva bosanska delavca in ga zabodla z nožem v desno stran hrba. — Kakor že zgoraj omenjeno se združijo vsi poškodovanci v celjski bolnišnici. Dokaj žalostno je pogledati vse te mlade nesrečneže, ki so žrtve hipnih fantovskih izbruhov.

1 bilijon 466 milijard 200 milijonov din znašajo državni dolgovi Zedinjenih držav Severne Amerike.

na VI. mariborskem tednu tudi odlični vokalni oktet koroških Slovencev iz pliberskega okrožja. Vrli pevci, ki s slovensko narodno pesmijo utrjujejo narodno zavest Koroških Slovencev in gojijo ljubezen do slovenske besede in pesmi, bodo zapeli več pesmi v soboto 7. avgusta med promenadnim koncertom. Nastop pevskega okteta iz Pliberka na Koroškem bo gotovo velika posebnost letošnjega Mariborskega tedna, ki bo imel poleg drugega tudi izrazit kulturni značaj. Zato opozarjamo vse obiskovalce VI. mariborskega tedna na edinstveni vokalni koncert naših koroških Slovencev.

Defile avtobusov in motornih vozil mestnih podjetij. Znano je, da so se mariborska mestna podjetja v zadnjih letih razvila do izredno visoke stopnje in predstavljajo najmodernejšo urejena podjetja v državi sploh. Mestna podjetja so se odločila prikazati za letošnji VI. mariborski teden razvoj avtobusnega prometa in motorizacijo podjetij. Zato bodo priredila 5. avgusta ob 21 zvečer po mariborskih ulicah defile vseh mariborskih avtobusov, traktorjev in drugih motornih vozil, ki jih bo v zanimivi in originalni povorki preko 28. Defile avtobusov bo šel iz Plinarniške ulice na Aleksandrovo cest. Trg Svobode, Gregorčičevo ulico, Gledališko ulico, na Stolni trg, Glavni trg, Vetrinjsko ulico, Aleksandrovo cesto, Meljsko cesto in nazaj v Plinarniško ulico.

Premiera »Sen kresne noči«. Za premiero »Sen kresne noči«, ki bo v soboto zvečer v mestnem parku, vlada med obiskovalci VI. mariborskega tedna izredno zanimanje. Režiser J. Kosič je izbral v parku izredno lep prostor, ki je že preurejen za slavnostno Shakespearejevo igrano v grade tam veliko tribuno za 1000 gledalcev. Predpoglavje vstopnic je v Jadranski strazi, Maribor, Gregorčičeva ulica 26, tel. 29-70. Iz Ljubljane sta že prispela prvaka ljubljanske drame Slavko Jan in Vida Juvanova, ki bosta igrala v »Snu kresne noči« glavni vloji. Reprize so predvidene za 1., 4., 5., 7. in 8. avgusta.

Dva nevarna požara

Prvi je razkril čuden zakon, v katerem živi mož z dvema ženama že 20 let

Maribor, 26. julija.

Sinoči je v smeri nad Razvanjem okoli pol 12. ure ponoči nenadoma zardelo nebo. Močan svet ognja je zaznanjal večji požar v Razvanjskih gorah pod Pohorjem. Gorela sta dva precej velika objekta vinčarjeve posestnika Franca Rota. Obe poslopji sta bili že precej stari, leseni ter s slamo kriti. Ogenj je imel dovolj dobrega hraniva, da se je razširil z bliskovito nagloto ter začel hišo in gospodarsko poslopje s prešnico, še predno so ljudje sploh mislili na obrambo. Pri gašenju je zadobila 54 letna vinčarjeva žena Marija Lešnik izredno hude opekline na hrbtu in na obeh rokah ter je bila takoj prepeljana v mariborsko bolnišnico. Na Lešnikovo je vrgel veter z goreče strehe cel kup plamenete slame ter bi bila zgorela pri živem telesu, da ji niso ljudje naglo priskočili na pomoč. V hlevu so zgorele tri lepe krave posestnika Rota, ki jih je imel vinčar Lešnik Alojz v svoji oskrbi. Ta požar je razkril čudne zakonske razmere, v katerih je vinčar Lešnik živel že nad 20 let. Poleg svoje zakonske žene je namreč imel še priležnico. Z obema je imel otroke, pa je z obema stanoval in živel pod isto streho v skupnem gospodinjstvu. Obe ženi sta se prav dobro razumeli med seboj in se prava zakonska žena zaradi tega »turškega« načina življenja ni prav nič pritoževala. Ogenj je bil skoro gotovo potaknjen. Posestnik Rota čeni škodo na 70.000 din, zavarovano pa je bilo vse skupaj za 40.000 din. Živina je v hlevu zgorela zaradi tega, ker so bila vrata v hlevu zaklenjena s ključavnico, v razburjenosti pa domači niso našli ključa nikjer. Predno so vrata vlomili, pa se je goreč strop zrušil na krave, ki so v pekočem ognju čisto zogljenele.

Drug precej nevaren požar je izbruhnil danes popoldne okoli 6. ure na Tezmem v tovarniških objektih Splošne stavbene družbe d. d. V tej tovarni izdelujejo tudi vijake, ki jih polirajo v žaganju, ki je prepranilo z maslo in benzinom. Izbrbljeno žaganje odlagajo potem na dvorišče. Zaradi vročine benzin izhlapeva ter se žaganje vsak čas vname. Ker pa ga odlagajo na varnem mestu, ni nevarnosti požara. Danes pa se je vnelo žaganje v bližnji skladišča starih železnih pragov, ki so začeli goreti. Ker se nahaja poleg pragov skladišče z bombami kisika, je bila precejšnja nevarnost, katero so pa mariborski gasilci naglo odstranili. Čim so bili od tovarniškega osovja obveščeni o požaru, so prhiteli z novo turbinko, ki ima priključen tank za vodo, da lahko takoj stopi v akcijo. S to novo pripravo so ogenj takoj pogasili ter je škodo docela znatna.

Prekrasno filmsko delo v stilu nepozabnih filmov »BELE SENCE« in »POGANSKA PESEM«. Najlepši posnetki rajsko lepih pokrajin. Kvaren vpliv civilizacije na otočane Južnega morja.

POSLEDNJI POGAN

V kinu MATICA od jutri dalje zopet redne predstave ob 19.15 in 21.15 uri

Sodelujejo samo domačini. — V gl. vlogah lepa Mala in Lotus

Strahotna nevihta s točo

v Dobrepolju

Dobrepolje, 26. julija.

Za številnimi primeri, ki je letos toča po raznih krajih v Sloveniji napravila že mnogo škode, je sedaj prišla na vrsto tudi naša občina dobrepoljska. Niti najstarejši prebivalci pri nas ne poznajo takšne nevihte, kakršna je divjala včeraj zjutraj nad našimi polji in vrtovi, ki so obetali najboljši pridelek. Komaj se je zdnilo, že se je nebo spet nenadoma stemnilo in ob silnem nalivu je začela padati toča, težka 10—20 dkg. Ob strahotni nevihti so se lomila drevesa kot trske, nekaj gospodarskih poslopij je bilo na mah porušeno. Težko je oceniti škodo, ki jo je povzročila toča po polju in vrtovih ter tudi na poslopjih. Uničeni so vsi posevki in na-

sadi po poljih, tako da si bo moral kupiti najpotrebnejši živež. Škodo po vrtovih bo težko nadomestiti še po nekaj letih, kajti ni samo uničeno sadje, pač pa so drevesa polomljena, okleščena ali pa s koreninami izravana. Nevihta je pobila nad polovico strešne opeke, nešteto šip po oknih je razbitih. Voda je ponekod kar curkoma drla v poslopja, kleti so postale pravi vodni zbiralci. Veliko škode je nevihta napravila tudi na pridelkih, ki so bili takorekoro že pospravljeni bodisi po ehambah ali po kozoletih. Nič ni pretirano, če rečemo, da skupna škoda, ki jo je povzročila ta strahotna nevihta, znaša več milijonov. Ker so kmetje v silni stiski za bodočnost, je potrebna nujno pomoč.

Kulturni koledar

Mlejniki Angelus

27. julija 1865 se je rodil v Novem mestu teolog in čebelar Mlejniki Angelus. Gimnazijo je dovršil v Novem mestu in Gorici. Že v 6. gimnaziji je stopil v frančiškanski red. Po končanih bogoslovskih študijah je šel k dominikancem pripravljati se za lektorja filozofije in dogmatike. Bil je gvar-dian v Kamniku in dvakrat provincial. Izdal je mo-litvenik »Popolni tovariš« in pisal v Rimskega katoliškega apologetične članke. Življenjepis svetnikov in osebne razprave je objavljali v Cvetju z vrlov sv. Frančiška. O prostem času se je bavil s čebe-larstvom. Objavil je tudi več člankov in beležk v Slovenskem čebelarju. — Umrl je 27. okt. 1931 v Ljubljani.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek 27. julija: Rudolf.
Jutri, sredo, 28. julija: Zmagoslav.
Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Gartus, Moste.

UNION
Film iz življenja ruskih beguncev v Parizu
TOVARISČ
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

Zaprta cesta. Mestni gradbeni urad spo-roča, da bo v sredo, dne 28. t. m. zaradi popravila vozišča Poljanska cesta v dolžini med Ambrozevim trgov in Domobransko cesto za promet zaprta. Promet se lahko vrši po Poljanskem nasipu in Zivi-nozdravski ulici odnosno Potokovni ulici.

Pregled motornih vozil. Po točki 4 pravilnika ministrskega sveta z dne 26. septembra 1928 Ur. l. 336-100, se bo vršil drugi letni pregled motornih vozil, ki služijo javnemu prometu, t. j. avtobusov in avtotaksijev v Ljubljani na mestni pristavi, Pov-šetova ulica št. 8, dne 30. julija 1937, in sicer od pol 8. do 12. ure. Pri tej priliki bodo pregle-dana tudi druga motorna vozila, ki letos iz ka-kršnegakoli razloga še niso bila pregledana, ali bi-la v zadnjem času nabavljena. Prizadeti se pozi-vajo, da pripeljejo svoja motorna vozila pravočasno pred komisijo. Ako bi se iz utemeljenih raz-logov ne mogli ob navedenem času udeležiti pre-gleda, naj se ravnostasno opravičijo, sicer ne bodo smeli voziti z nepregledanimi vozili. — Uprava policije.

Objava

Kraljevska banska uprava dravske banovine, oddelek za trgovino, obrt in industrijo v Ljub-ljani objavlja, da se v sredo, dne 28. t. m. seli iz dosedanjih uradnih prostorov v Knafljevi ulici h. št. 9 na Erjavčevu cesti h. št. 12, pritličje.

Ta dan se stranke ne bodo sprejemale.
V bodoče se bodo sprejemale stranke dnevno samo od 10. do 12. ure, da se ne ovira in zadržuje notranje uradno delo.

Gasilski dan v Oplotnici

Slov. Konjice, 27. julija.

V nedeljo, dne 1. avgusta proslavi oplotniška gasilska četa 25 letnico svojega obstoja, svojega ne-umornega dela na humanitarnem polju. Gotovo bo tedaj tudi ljudstvo priznalo veliko požrtvovalno delo gasilcev in se jim oddolžilo s sodelovanjem na prireditvi. Na predvečer dne 31. julija bo po Oplotnici bakljada s kresovi. V nedeljo jutraj bo budnica, potem sprejem gostov; ob 10 slovesna sv. masa, nato slavnostna seja odbora, gasilska vaja in pohod na veselilni prostor. Sodeluje kmečka godba iz Loč pri Poljanah.

Prav je, če se bližnje in sosednje ljudstvo oplot-niškega gasilskega praznika polnoštevilno udeleži in tako pokaže, da zna ceniti človekoljubno delo naših vrljih gasilcev.

Na Limbarsko goro gradijo cesto

Kras in ponos naše moravške doline je že od nekdaj naša Limbarska gora (768 m) s prostorno božjepotno cerkvijo sv. Valentina, ki je baje na-stala iz razvalin ondotoega starodavnega gradu, čigar sledovi so še ohranjeni. Hrib je lepa izlet-niška točka z divnim razgledom po vsej gorenjski okolici do sinjega Triglava. Krasen je pogled na bližnje Kamniške planine, pa tudi na dolinske grče in štajersko pogorje. Tako lepega prostora, kot je tukaj okrog cerkve, drugod ni lahko najti. Vsakoletni romarski shodi privabijo na Limbarsko goro številne romarje in druge izletnike. Iz mo-ravške doline imamo na goro dve večji poti: iz Serjuč čez Hrašlje in iz Zaloga po rebri; v Vo-dičev proti vrhu pobočja pa se poti strneta v eno. Obe poti sta za žalost prikladni komaj za navadne kmečke vozove. Zupanstvo moravške občine se je pričelo ukvarjati z mislijo, kako bi se dala spe-ljati na goro cesta za vožnjo z avtomobili. Odlo-čilo se je za smer proti Serjucam, kjer se je gra-ditev že pričela. Podprla jo je banovina z malen-kostno podporo, za katero bomo seveda še po-krkali na vrata. Nova cesta bo nad 3 metre široka ter bo prispela na goro po ovinkih brez posebnih klancev. Odepcila se bo od občinske ceste iz Mo-rav v Krasno, katero bo, kakor upamo, prevzela banovina, na kar jo bo treba primerno razširiti. Kdaj se bomo peljali na Limbarsko goro z avto-mobilom, seveda še ne vemo prerokovati. Pogle-tilno je, da smo pričeli z delom, katero bomo po-stopoma nadaljevali.

Drzen vlom v trafiko

Mabiror, 26. julija.

Pretekli teden je zadela vojno vdovo Franči-ško Stiasny iz Sv. Petra pod Sv. gorami težka ne-sreča. Predrznji vlomilci so vlomili v njeno trafiko, ki se nahaja sredi vasi v neposredni bližini orož-niške postaje ter ji odnesli vso zalogo tobačnih izdelkov, kolekov in poštinih znamk v vrednosti čez 5000 dinarjev.

Vlomilci so s krajevnimi razmerami zelo dobro poznani, ker so vedeli, da je Stiasnyjeva par dni pred vlomom dobila večjo količino tobačnih iz-delkov. Prebivalstvo je radi vloma upravičeno raz-burjeno ter pričakuje, da bodo vlomilci, katerih še do danes niso našli, čim prej prišli v roke pravice.

Stiasnyjeva je vojna vdova, ki s svojim borim zaslužkom šola svojega sina, ter jo je nesreča tem težje zadela.

Vlomilci bodo skušali ukradene predmete brez dvoma vnovčiti, zato se občinstvo napaša, da vsak sumljivi primer takoj javi najbližji orožniški postaji.

Javna dela v slovenjekonjiškem okraju

Slov. Konjice, 26. julija.

V našem listu smo že čisto omenjali, kako se v slovenjekonjiškem okraju grade ali popravljajo ceste, uravnavajo potoki itd. Pri nas je v zadnjih dveh letih ta delavnost na višku. Lahko rečemo, da je naš okraj od jeseni leta 1935 toliko napredoval kot po vojni še nikdar.

Regulacija Dravinje - največje javno delo

Da je prišlo po tolikih letih premišljevanja do re-gulacije za vso Dravinjsko dolino tako nevarnega potoka Dravinje, se moramo zahvaliti našim zastop-nikom na merodajnih mestih. Saj se je s pričetkom največjega in najbolj perečega javnega dela pri nas pokazalo, da gre resnično za blagor ljudstva in na-predek kraja. Prav radi bi navedli vso škodo, ki jo je voda z neprestanim zasipanjem povzročila, a je to nemogoče. Le prizadeti obdravinjski kmet ve, da so šli že lepi stotisoči. Dravinjo je treba regulirati prav vso: do izliva radi poplav, od Zreč do Oslaka v Skomarju pa radi občinske ceste, ki v soletski pelje ob njej in je ob ploha silno razdejana. Pri delu je zaposlenega lepo število najpotrebnejšega de-lavstva, ki je našlo svoj kruh in obstanek. Do-končno reguliran potok bo kmetom prinašal velike koristi, in upamo, da bo delo v celoti dovršeno.

Žičnica, Oplotnica in Ličnica

Potrebno popravilo se je pred nedavnim pri-čelo na potoku Žičnici v Spitaliču, ki pa ne bo tra-jalo dolgo radi popravila le na posameznih mestih. Dobro bi bilo, ako bi potem začeli z delom na Oplotnici, kjer se pri Pobrežah rušijo velike koli-čine zemlje v strugo. Čez nekaj časa bo izginila v potoku vsa še prosta celina v dolžini nekaj deset metrov, nato pa bo prišlo na vrsto še rodovitno polje, ako se to pravočasno ne prepreči. Kmetje bi bili s tem hudo prizadeti. Struga je tamkaj že tri-krat tako široka kot normalno. Tu in tam je po-trebno tudi nekaterih del ob potoku Ličnici. Drugih regulacijskih del v našem okraju ni. Ko se te iz-vedejo, bomo brez strahu pred povodnjami.

Cesti Oplotnica-Pesek in Oplotnica-Slov. Bistrica

Pred dvema letoma so pričeli z gradnjo lepe avtomobilske ceste Oplotnica — koča na Pesku pod Kebeljem, kjer pa sedaj delo počiva. Zgrajene je potok po kilometra ceste, kar je za to dobo premalo. Cesta bi povzdignila pri nas tujski promet in turi-zem na veliko višino. Mi samo želimo, da se takšno delo, kot je gradba te ceste, pospeši, ker bo v ve-liko koristi našim krajem. Pa ne samo radi te ceste, ampak tudi radi končne rešitve kritičnega vprašanja

stare ceste, kjer so nevarnosti ponesrečenja vozni-kov vedno velike radi klancev in struge oplotniške-ga potoka.

Pred nedavnim pa so pričeli z okrog 30 de-lavci spet graditi banovinsko cesto Oplotnica — Slov. Bistrica proti meji našega okraja. Tu že dolgo ni nihče delal, dočim se na nasprotni strani grad-bena dela vrše že pod Zgornjo Ložnico. Ta pro-metna steza bo pozneje pomenila v gospodarskem oziru velik napredek za podpohorske kraje med Oplotnico in Slov. Bistrico.

Zreče-Sv. Kunigunda, Zreče-Skomarje

Leto dni že grade novo cesto iz Zreč proti Sv. Kunigundi na Pohorju pod Črešnovo. Za silo je gotove dober kilometer. Cesta bi ublažila silno sla-be prometne razmere na Pohorju, kjer ljudje z ži-vino vred neverjetno trpe. Sploh to cesto enako z ono proti Pesku zelo počasi delajo. Pri regulaciji Dravinje od Zreč do Skomarja pa se tudi ne bo moglo izogniti popravilu ceste, ki pelje vzporedno ob potoku. Po tem bo ta okraj imel vse, kar želi.

Med nujna važna dela, ki jih bi bilo treba opraviti v bodoče na Pohorju, je ureditev cestnih razmer pri Keblju. T. j. razširitev ceste Kebelj — Oplotnica, po kateri je navzgor še prazen voz težko peljati (kebeljski trgovci si je kupil mulo, da nosi) in pa odstranitev klanca pri Modriču. Sploh je treba popraviti cesto Kebelj — Modrič — Ratkovec.

Grušovje-Prihova, Vešenik-Pobrežje

Zelo počasi tudi napredujejo dela na bano-vinski cesti Grušovje — Prihova. Tudi tukaj bo treba energično zasidati kramp in lopato. Važna za vas Brdo pa je izpeljava občinske ceste Vešenik — Gabrovnik—Brdo—Pobrežje, ker Brdo še do danes nima tega in je kolovoz last posameznih kmetov, vsled česar nikdo ne sme voziti po njem brez dovo-ljenja vseh lastnikov. Iz vode pa je treba dvigniti cesti Perovec — Sp. Grušovje in Dobrunj — Pre-žigal.

Mostovi, vodne naprave

Občina Tapanje bo zgradila nov most preko Oplotnice pri Pobrežah, starega pri Stoparjevi žagi pa bo popravila. Oboje je zelo potrebno in bi bilo vsako zavlavljanje škodljivo. Obenem je veliko za-nimanje za vodovod na Prihovi, ki so ga merili, a sedaj o kaki gradnji ni glasu. Prihova bi vodovod potrebovala z Gruševjem vred, kjer ni studencev. Razen na Mali gori, kjer se je tudi že nekaj ukre-nilo, so vodne razmere povsod v okraju zadovoljive.

„Viktorija“

Ljubljana, 26. julija.

Viktorija, Viktorija?... Ni to morda roman, ki ga je bil napisal čudoviti severni magijec Knut Hamsun! To je Viktorija z bregov Jadranskega morja — plavalni klub, ki ni tako sentimentalne in rahločutne prirode kot je bila znamenita ose-bica, ki nas srečava na straneh Hamsunove knjige. Dečki in deklice, ki se pod ta lepozveneči naslov skrivajo in stiskajo kakor piščeta kokli pod perot-nice, so marveč zelo bojevitih, sodobnih in se ne strašijo širokih kretanj. Njihov temperament je od sile južnjaški; najbrž so se ga bili navzeli po bliž-njih sosedih, ki poleg makaronov in paradiznikov pridelujejo tudi druga ognjevitja hranila. — posta-vim Chiganti. Tudi sušaško sonce — Viktorija do-muje namreč v tem, po Algi znanem kraju — je medicina posebne sorte: od zibelke do groba za-bada z nebeskega svoda tamkajšnjim zemljanom močne kolerične injekcije, ki sicer ne zvišujejo te-lezne temperature, vendar pa zapuščajo drugačne simptome: erboritost, smisel za gojenje zgage, teč-nosti in vzgledno zabavljanje. V pičlih treh dneh svojega bivanja na srednjeevropskih tleh so nam mladi Viktoriji in njih starejši tutorji demonst-rirali vse te lepe duševne poteze, ki so jim bili za nameček kakor lavorjev venec posadili na glavo še eno, največjo in najizrazitejšo: domišljavost, močno pocukrano s smislom za poziranje. Kaj hočemo! Viktorija ali Victoria (kakor besedo sami pišejo v lepi latinščini) že leta in leta odhaja s srednje-evropskih in tudi drugih tal na ta način, da povsod zapušča neugoden, zoprn dojem. Njeni člani in nje-ni potni vojskovodje se povsod pričajo, praskajo tam, kjer jih ne srbí, zabadajo nožove v stvari, ki jim niso nič mar, protestirajo, kriče, očitajo sod-nikom, da jim kradajo težke priborjene točke, govo-ričijo, kričijo z rokami, jezikajo in igrajo po ulicah pompozni cirkus sredi belega dne. Dejstvo je, da je Viktorija doslej od nas in od drugod odhajala kot gost, ki si je redno dovoljeval mučne incidente na račun domaćinov. Klubi, ki so gostovali na Su-saku, pa vedo povedati še vse hušne reči. Tekmo-valci vam pripovedujejo, da so Viktoriji in njih starejši sateliti prav za prav še pohlevni jagenjci v primeri z ondoto publiko. Sušaška publika zah-teva, da morajo domači plavalci zmagati, pa če-prav so slabši. Na tuje tekmovalce leti kamenje in drugi predmeti, ki niso kapljivotekoči ali plinasti. Steklenice frče v vodo, peklenski vrišč kolje in para ozračje: truš in hruš kot bi se odprl pekel. Rad verjamem, saj sem v soboto med waterpolo tekmo stal ob bazenu in slišal, kaj je zaklical sušaški waterpolist publiko: »Vidite, šta čemo s vama da uradimo, kad dodete na Sušak!« (Menil je plavalni klub Ilirijo, ki bo morala vrniti dvoboj na Sušaku). »Dobite, batine, pa čete da ih upamite!«... Ilir-ija naj kupi več jeklenih čelad!

Prav je, da napišemo ostre besede! Na mestu so, ker jih drugi, kadar na nas zalotijo le majhno nevednost, pišejo z debelimi črkami in praznijo sodeče črnila, da bi nas pred ostalo jugoslovansko javnostjo dovolj očrnil. Z nami delajo Zagrebčani in Belgrajčani ter vsi drugi kakor... z mehom. Vohljajo in stikajo, kje bi iztaknili neznažno po-greško, da bi iz nje napravili novo afero. Naš ne-uspeh je »slovenački« neuspeh, naš uspeh skromno komentirajo, pa ga nazovejo z jugoslovanskim uspehom. Zagrebčani so itak proti nam, Belgraj-čani pa le tedaj z nami, kadar je treba izigravati Zagrebčane — v sportu seveda. Zagrebški in bel-grajski časopisi imajo največ naročnikov; njihove modrosti bere največ ljudi, — tudi Kranjci. Po-sebno sport. In Kranjci že prisegajo na sportna poročila Zagrebčanov in Belgrajčanov kakor na dogme — tudi takrat, kadar nas polivajo z gnoj-nico in nam obešajo »afere« na poslušni vrat. Sa-mozavest, stara kranjska vrlina izginja! Tega pa ne bomo dovolili! Naloga naših časnikarjev in športnih poročevalcev je, da dramijo ljudi iz oto-pelosti in mrtvila, da jih s svojim pisanjem vzpod-bujajo k samozvesti.

V soboto zvečer so Viktoriji uganjali nešport-ne stvari. Nikjer ni ne v zagrebških in v belgraj-skih časopisih niti črkece o njih! Tudi Kranjci, ki so v soboto zvečer upravičeno besneli in živžgali,

so se pomirili: — češ, »ni bilo tako hudo, saj nima ne »Politika«, ne »Vreme«, ne »Jutarnji list« ničesar o tem!« Imamo pa zato vsaj mi, Kranjci za Kranjce, in bomo vselej imeli, kadar nam bo kdo poskušal svirati »kikserje!« Naš časopis na ta način lahko močno krepi našo samozavest!

Dovolj o tem! Ze v četrtek so v krvavoređih dresih o belem dnevu strašili sušaški plavalci po Ljubljani. Po vseh ulicah je bilo polno teh živih markacij in spomenikov cirkuskega spakovanja. Tej operetni športni reviji se je srednjeevropsko ob-činstvo pomilovalno posmehovalo. Tako so svoje čase hodili po naših krajih gornjeavstrijski medve-darji, le da so imeli še verigo in na glavi šiljasto, pojcasto kapo s colkom. Vsaka dva metra so se ustavljali in fotografirali drug drugega, ti rdeči, zapozneli praznovanci Pusta. Zvečer na Iliriji, kjer se je zbralo več kot 1500 ljudi, so cirkus svečano otvorili. Stekla so vedra Alge, rekorderjem so vli-vali »rakijo« v usta, peli in kričali v slovenski mo-dulaciji trdega germanskega jezika(!). Človek bi menil, da imamo v gosveh Hannoverance, toliko nemščine (seveda slabel) je moral prenesti jedri kranjski zrak. Kaj kočete, ko je pa tako veliko bolj »nobel!« Kozmopolitska govornica in vedenje dajeta tudi tistemu, ki jih goji, že tudi kozmopolitske rezultate. Sušaški vojvode so se neprestano raz-burili, kričali, gosljali, protestirali. Znani Blažina je s smrtinobledim obrazom izjavil, da sodniški zbor krade Viktoriji točke! Nekoliko vinjen vojvoda je koncem tekme vpil, da je Ilirija dobila waterpolo s sodnikom, ki je »škandalozno drukal« in da bodo škandal prinesle »sve srednjeevropske novine«. Vprašali smo ga, če meni s temi »srednjeevropskimi novinami« morda »Viesnik trezvene mladje«. To ga je šele razkurilo! Po tekmovanju, ki je končalo in bilo tudi razglašeno z zmago Ilirije v višini točk 60:49, so Sušačani dvignili huronski krik in vik. Preveč popustljivi sodniški zbor je po tekmovanju diskvalificiral Zihlerla, razveljavil točke, ki jih je bil prinesel Iliriji v ominozni disciplini ter proglasil končno stanje dvoboja med Ilirijo in Viktorijo. — 58:50. V bodoče ni treba takim ljudem niti za las popuščati! Ze to je bilo preveč, da je smela Vik-torija štarlati še po starem in ne po novem načinu, ki ga je bila FINA proglasila za obveznega s. l. ja-nuarjem 1938., pa ga je naš JPZ vpeljala že leta 1936 za svoje področje.

Štiri discipline je osvojila Viktorija, štiri Ilir-ija. Kaprica drugih in tretjih mest pa je Iliriji zagotovila zmago. V disciplinah, kjer smo zmagali, smo bili absolutno premočni, ker smo zasedli prvo in drugo mesto, kjer pa je zmagala Viktorija, je zasedla samo prvo mesto, na drugem se je redno usidrala Ilirija. Ne bomo pisali tehničnih rezul-tatov, saj jih danes znate iz pisanja dnevnih časo-pisov že skoraj na pamet! — V waterpolu je Ilirija pošteno našgala Viktorijo. — 7:1! Kdo bi bil misliti! Podoba je, da bomo Kranjci morda kdaj še prav uspešno gojili — kolektivne igre! Dozdaj nam niso še od rok! Za Sušak pa Iliriji svetujemo, naj prav pošteno pazi! Viktorija zmagala! Seveda, — naša!

Belgrad, 27. julija. Predsednik vlade dr. M. Stojadinović je sprejel v svojem kabinetu našega poslanika v Sofiji Momčila Jurisicha in novega po-slanika v Ankari Branka Adžemovića.

Sofija, 27. julija. m. Včeraj sta prileteli v Sofijo dve letali, ki sta bila izdelani v tovarni Rogožanski. Sem se je pripeljal tudi ravnatelj teh tovarn, nekaj inženjerjev in pilotov. Takoj po pri-hodu v Sofijo so piloti preizkusili letali pred po-sebno komisijo bolgarskega vojaškega zrakoplov-stva.

Belgrad, 27. julija, m. Davi se je vrnil v Belgrad minister brez listnice dr. Miha Krek, ki se je zadnjo nedeljo udeležil v spremstvu sloven-skega bana dr. Natlačena več taborov v Sloveniji.

Belgrad, 27. julija, m. Včeraj so imele skoraj vse Kmetijske zbornice v državi svoje prve se-stanke, na katerih so bila izvoljena časna pred-sedstva.

Od tu in tam

Zagrebska policija bo v kratkem motorizirana. Varnostna služba in služba v periferiji mesta za-leteva veliko gibčnost in urnost policije. Te dni je policija dobila tri avtomobile za prepeljavanje stražnikov, 6 motornih koles s prikolicami, dve motorni kolesi pa brez prikolice. Tako ima sedaj zagrebska policija 9 avtomobilov za prevažanje stražnikov in 10 motornih koles. Obenem se pre-urejuje tudi lastna telefonska centrala, ki bo stala 1 milijon din. Vse policijsko moštvo šteje sedaj 840 mož in 24 častnikov.

22-letnega kmetega fanta je v Bočevcu pri Stenjevju ubil trgovec Zlatko Plehan samo zato, ker se je fant pogovarjal z njegovo ženo. Plehan je bil oženjen že več let. Imel je lepo ženo in je bil strašno ljubosumen na vsakega, ki je z njo spregovoril kaj več besedi. Plehan je imel namreč tudi gostilno in zato ni nič čudnega, če so se gosije morali pogovarjati z njegovo ženo. Tako se je žena spustila v pogovor z 22-letnim fantom Jurijem Kuharičem. Trgovca je pogrelo. Skočil je in začel pretepati ženo. Ko je hotel pa fant vse pojasniti, je trgovec potegnil samokres in fanta ustrelil naravnost v srce.

Cerkev v spomin Stjepana Radića so postavili kmetje v vasi Martinščaku pri Karlovcu. Zidali so jo kar kmetje sami pod nadzorstvom inženirja-domačina. Ko bodo cerkev posvetili, bodo priredili tudi velike hrvatske svečanosti.

Tudi drugega člana razbojniške tolpe, ki je preoblečen v orožniške uniforme ropala okrog Križevcev in Koprivnice, so orožniki včeraj prijeli v okolici Čakovca. Bil je to Lovro Bednjač iz Gra-dišća pri Čakovcu. Kakor smo že poročali, je ujeti razbojnik Kokaš izdal vse svoje tovariše, ki so se še mogli skrivati po gozdovih, vendar ne več v uniformah, temveč že v navadnih oblekah. Orož-niki so zasedli, da Bednjač prihaja k svoji pri-ležnici. Postavili so zasedo in čakali. Imeli so uspeh. Sedaj love še ostala dva. Vsi člani tolpe so doma iz krajev med Mursko Soboto in Čakov-cem ter so presedeli v zaporih že nekaj kazni.

Veliko tekmovanje jadrnice okrog otoka Visa so priredili Splitčani v soboto popoldne. Proga je bila dolga preko 10 morskih milj. Tekmovalo je 9 jadrnic v dveh skupinah. V prvi so bile take do 8 m dolžine, v drugi pa daljše. V prvi skupini je tekmovala tudi italijanska jadrnica »Italia« iz Trsta. Zmagala je jadrnica inž. Deškovića.

Do smrti pretepen se je pripeljal s kolesom domov v Kučane Gornje pri Varaždinu Grabar Aleksander, ko se je pa vlegel v posteljo, je v nekaj urah izdihnil. Prelep se je pripeljal na ga-silski veselici v bližnji vasi. Zmanjkala je neka čašica, nakar so vsi obdolžili Aleksandra Grabarja. Lotili so se ga fantje in ga premlatili. Grabar je imel pa še toliko moči, da se je vsedel na kolo in se odpeljal 6 km daleč domov. Doma se je vlegel v posteljo, a kmalu umrl. Fantje, ki so ga pretepli, so morali pred sodišče, vendar pa so bili zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni.

Propaganda za Dalmacijo bo delala belgijska pomorska družba »Lloyd Royal«. V Dalmacijo bo poslala svojo luksuzno ladjo s številnimi potniki ter bo nato ladijska kratkovalovna radijska od-dajna postaja prenašala nekaj predavanj o lepota-h Dalmacije in o gospodarskih in kulturnih zveza-h med našo državo in Belgijo. Pač nov način pro-pagande za Dalmacijo.

Regulacija Mure od Veržje do Murskega Sre-dišća se bo kmalu začela. Finančno ministr-stvo je odobrilo 1.900.000 din v ta namen. Položaj si je ogledala tudi komisija banke uprave ter odobrila načrte za regulacijo. Kmetje so sami že nekajkrat poskušali zaščititi svoja polja pred ne-prestanimi poplavlami Mure. Toda teren je tak, da je težko narediti kaj trajnejšega brez strokovnega nadzorstva in brez izdatnih podpor. Ko so kmetje v Zabniku začeli zoževati ovinek Mure pri svoji vasi, je začela reka trgati breg pri Hotizah. Sedaj je banska uprava obljubila, da bo začela reguli-rati Muro pod Zabnikom in Hotizami, čim bodo gotova regulacijska dela pri Murskem Središču. Banska uprava bo delala s plačanimi delavci.

Velik del zgradb velike železarne v Zenici bo skoraj dovršen. Delati so s pospešenim tempom 135 dni. Postavili so zgradbe, v katerih bodo na-meščeni največji stroji, ki jih bo dobavila tvrdka Krupp iz Essena v Nemčiji. Tudi gradbena dela je vodil inženir iz te tovarne.

Umrlega patriarha Varnavo bodo na svečan način pokopali v četrtek. Vse dni, ko leži njegovo truplo v saborni cerkvi, prihajajo velike množice ljudi in poljubljajo ikono, ki je položena na krsto. Skoraj vsi pravoslavni vladike so zbrani v Bel-gradu. Vlada je za udeležence pogreba dovolila polovično vožnjo.

Kmetijska zbornica v Sarajevu se je včeraj se-stala na prvo sejo. Otvoriti je prisostvoval tudi ban Predrag Lukić. Po uvodnih formalnostih so bile volitve časnega predsedstva, ki ima nalogo, da izdela zbornični statut za prihodnjo sejo. Na tej drugi seji bodo izvolili tudi stalno predsedstvo.

»Prvo hrvatsko štedionice« poskušajo sedaj sa-nuirati in spet poživiti. V petek sta se v Zagrebu mudila guverner Narodne banke dr. Radosavljevič in viceguverner dr. Belin in konferirala z ravnateljem Prve hrv. štedionice. Sklenjenega ni bilo nič končnoveljavnega, pač pa sta zastopnika Nar-banke hotela slišati za mnenje in predloge bank ob nameri Narodne banke, ki bo sedaj poskušala poživiti naš denarni trg in spraviti banke iz za-stoja v likvidnost. Prvo banko, ki bi jo bilo treba urediti, je Prva hrvatska štedionica. Hrvatje pra-vijo, da bi se s sanacijo Prve hrvatske štedionice že napol ozdravil naš denarni trg. Narodna banka bo v nekaj mesecih izdelala svoje predloge za sanacijo tega denarnega zavoda.

Beli metulji so preplavili polja in vrtove okrog Dugega sela pri Karlovcu. Kmetje sploh ne po-nijo tolikih množic metuljev, ki ležejo v zelje jaj-čeca, iz katerih se potem zležejo gosenci. Te gosence izgrizejo vse zelje do reber. Kmetje so začeli nadlego preganjati s tem, da sipljejo na zelje pepel.

V nedeljo je v Daruvarju v ranih jutranjih urah pogorelo veliko skladišče veletrgovine s ko-lonialnim blagom »Industrija d. d.«. Požar je na-stal zaradi kratkega stika tam, kjer se je nana-jala veliko papirja. Ker so začele goreti velike zaloge masti, mila in olja, se gasilec ni posrežilo požara niti omejiti, še manj pa pogasiti. Skladišče je pogorelo do tal. Škode je za 3 milij. d!.

Naročajte Slovenski dom!

Bacil - rešitelj pred smrtjo

Nekako pred petdesetimi leti je odkril bakteriolog profesor Hellriegel neke bakterije, ki žive v zemlji in ki imajo to zaslugo, da pretvarjajo dušik v človeku koristno tvarino. Učenjaki trdijo, da bi bil svet že davno postal puščava, vse življenje bi na zemlji zamrlo, nikjer bi ne bilo niti najmanjšega sledu o kakšnih živalih in rastlinah, če ne bi bilo bacila, ki iz svoje lastne moči opravlja veliko kemično delo s tem, da dušik, ki je v zraku, napravlja koristen vsemu, kar je živega. Takole pravijo ti učenjaki dalje: Lahko si predstavljamo svet brez žuželk, brez iglastega drevja, brez poljev, tudi brez človeka. Svet bi šel svojo pot naprej, skoro nemoteno, tudi če še marsičesa, kar je danes na njem, ne bi bilo. Ne moremo pa si predstavljati življenja brez omenjenega bacila, kajti brez njega bi morala vse, kar je živega, umreti od lakote. Beljakovina je tista snov, ki daje življenje rastlinam, živalim in človeku. Bistveni sestavni del beljakovine pa se tvori iz kemičnih spojin, v katerih je dušik. Toda ta dušik je od sile trdovraten in ga je težko spojit v takšne kemične sestavine, ki so rastlinam koristne.

Dušik - trmoglav samotar

Velikanske množine dušika so n. pr. v zemlji, eskem ozračju. Do 80 odstotkov. Nad vsakim kvadratnim metrom na zemlji ga plava sedem tisoč kilogramov. Če vzamemo površino katerega manjšega kraja, dobimo že neverjetno veliko število. Toda mi vdihavamo obenem s kisikom tudi dušik in ga spet izdihavamo, ne da bi ga koristno uporabili. Pravijo, da nihče ne bi trpel lakote, če bi mogel izkoristiti vso moč, ki jo v resnici ima dušik v sebi. Dušik pa zapušča naša pljuča prav takšna, v kakršna je prišel. To je res pravi pu-

ščavnik v kraljestvu prvin. Najrajši je sam in se silno nerad epaja z drugimi prvinami v kemično spojino. Da se vendar spoji, mora biti že res nekaj izrednega. V naravi ga more k temu prisiliti le električna energija bliska. Ob takšni priliki nastajajo spojine, ki jih morejo koristno uporabiti rastline. Tudi rastline morejo proizvajati beljakovine le tedaj, če jim je na razpolago dušik, in sicer ne sam, pač pa v gotovi kemični spojini.

Se vedno pa je premalo neviht, da bi mogle kemično združevati dušik v tolikšni meri v razne kemične spojine, da bi ves organični svet imel dovolj možnosti za tvorbo beljakovin s pomočjo dušika. Del dušika, ki ga je kdaj imela na razpolago rastlina, sicer pride z gnojem spet nazaj, toda to je zelo malo. Velik del ga v najrazličnejših snoveh voda odplavi v morje. Ko se dotične snovi razkroje, pride dušik spet v zrak kot stari trmoglav, ki je najrajši sam. Šeasoma bi morale vse rastline in s tem tudi živali in človek začeti hirati in se bližati gotovi smrti.

Toda stvarstvo v svoji smotrenosti nikjer še ni odpovedalo. Tu je poklicalo na pomoč neznatni bacil, ki opravlja za vse življenje na zemlji veljavno nalogo. Kot edino živo bitje ima ta mali bacil, ki živi v zemlji, sposobnost, da je ukrotil dušikovo trmoglavost samevanja. Ta bacil, ki si je za svoje bivališče izbral koreninice rastlin, veže dušik v razne kemične spojine, ki jih živa bitja lahko koristno uporabljajo pri tvorbi življenjsko važne snovi, beljakovin.

V tej podzemski tovarni, kjer je zaposlenih ogromno število teh malih bacilčkov, so tako učenjaki poiskali tudi človekovo rešitev pred smrtjo od lakote. Kaj pa, če tudi v tej tovarni izbruhne nekoč »stavka«...

Razočaranje nad prekopom Volga-Don

Graditelji odpuščeni ali pozaprti

Pred nekaj meseci je bilo po vseh svetovnih časopisih sporočeno, da so Rusi dogradili velikanski prekop, ki veže Volgo in Moskvo. Velik prekop pa so odprli pred kratkim tudi med Volgo in Donom. Ta prekop je dolg 372 milj. Razumljivo je, kako so govorniki ob priliki otvoritve tega prekopa poveličevali v svojih govorih velikansko delo, ki so ga opravile ruske roke. Kje drugod ne bi bilo tako! Do tu bi bilo torej vse v redu. Toda sedaj šele so se pokazale neke nevšečnosti. Prekop ne opravlja svoje naloge tako, kakor so si to zamislili strokovnjaki, ki so delali načrte in ki so ga tako rekoč gradili. Pokazalo se je, da gre skozi prekop tudi premalo vode. Tudi tehnične naprave nič kaj zadovoljivo ne funkcionirajo.

Toda v Sovjetiji — kakor je vsem znano — mora iti vse tako, kakor hočejo oblasti. Niti strokovnjaki se ne morejo v svojih načrtih kaj zmotiti. Vsaj tako kaže primer s tem prekopom. Ko so odprli novi prekop in se je izkazalo, da ne odgovarja svoji nalogi v tolikšni meri, kakor pa bi moral po načrtu, je bilo prvo to, da so odpustili veliko šte-

vilo inženjerjev ki so bili zaposleni pri graditvi. Tiste pa, o katerih oblasti mislijo, da nosijo več krivde, so naravnost zaprli. Takšnih nesrečnih inženjerjev je bilo menda devet, kakor poročajo časopisi. Pa ne samo to, da so jih oblasti obdolžile krivde, da prekop ne funkcionira tako kakor bi moral. Sedaj so jim kar na lepem tudi dokazali brez dokazov, da so sicer zmožni za takšna inženjerska dela, vendar pa da so napake pri omenjenem prekopu napravili namenoma, ker da so sklenili sabotirati vse, kar bi moralo povzdigniti sovjetsko stvar. Na ta način je tudi bilo zastoj delo, ki ga je opravilo okoli 50.000 delavcev v štirih letih, ko so prekop gradili. Proč je bila vržena velika vsota 15 milijonov rubljev. Tako so jih obsodile sovjetske oblasti. Se je torej v Sovjetiji ne posreči, gre vse na račun tistih temnih elementov, ki niso naklonjeni sovjetski stvari! Če jih pa ni, jih pa naredi.

Med omini, ki so jih zaprli, je največ geologov in kemikov. Njihovih načrtov in analiz nihče ne sme odobravati, če noče doživeti enako usodo, kakor so jo doživeli omenjeni geologi in kemiki sami.

Zivinozdravnik v londonskem živalskem vrtu je odredil, da morajo mladi tigrji vsak dan na sonce. Tudi njihovim redni kom to ne de slabo.

LJUBEZEN, KI UBIJA

»Izvršil bi svojo dolžnost in na mojih rokah bi ne lepela kri... Moje vesti bi ta madež ne težil.«

Cutil sem v sebi neskončno olajšanje ob tej misli, opravičujoči me očitkov vesti, ki so me že vnaprej napadali ob sami misli na dejanje, ki naj bi ga storil. Risal sem si v mislih bodočnost, ki bi vendarle že enkrat prosta in jasna, brez tistih temnih obrazov, ki so zakrivali vso mojo mladost.

»Ubil se bo in mati bo jokala za njim, a jaz bom že znal izrabiti sredstvo, da ji solze posušim. Srce ji bo krvavelo, a na rano bom dal zavezo svoje nežnosti. Vse sladke ure, ki nam jih je morilec kradel, bova še skupno preživela, ko ga ne bo več med nama, ko ji bom mogel jasno in brez ovir pokazati, kako jo ljubim.«

Božal jo bom vse ure, ker je nisem božal, ko sem bil še otrok, ko me je strašila njegova navzočnost. Vse sladke besede, ki jih ni slišala od mene, ker so se ustavile na robu usten in na robu srca, vse ji bom izrekel in povedal.

Zapustila bova Pariz in vse te žalostne spomine. Umaknila se bova v kak izgnan kraj daleč od ljudi, kjer ne bo imela drugega človeka kakor mene in jaz ne drugega kakor njo.

Vse življenje bom posvetil njeni starosti. Kaj mi je treba drugih ljubezni, kaj mi je treba druge družine.

Trpljenje ji bo omečilo dušo, trpljenje ji bo spet poživilo ljubezen do mene.

Znova so mi oči napolnile solze in se mi izsušile na licih, kakor je tolikokrat v življenju.

Notranji glas mi je spet začel ponavljati: »In če bi se ta nesrečnež ne hotel sam ubiti. Da, kaj če bi mi ne hotel verjeti, ko mu zagrozim, da ga bom razkril. Ali se mu ni vse te dolge mesece zdelo, da sem mu zaveznik v prizadevanju, da ne bi mati izvedela od teh žalostnih stvari ničesar? Ali ni vedel, kako ljubim to mater, ko je bil ljubosumen zaradi moje sinovske ljubezni.«

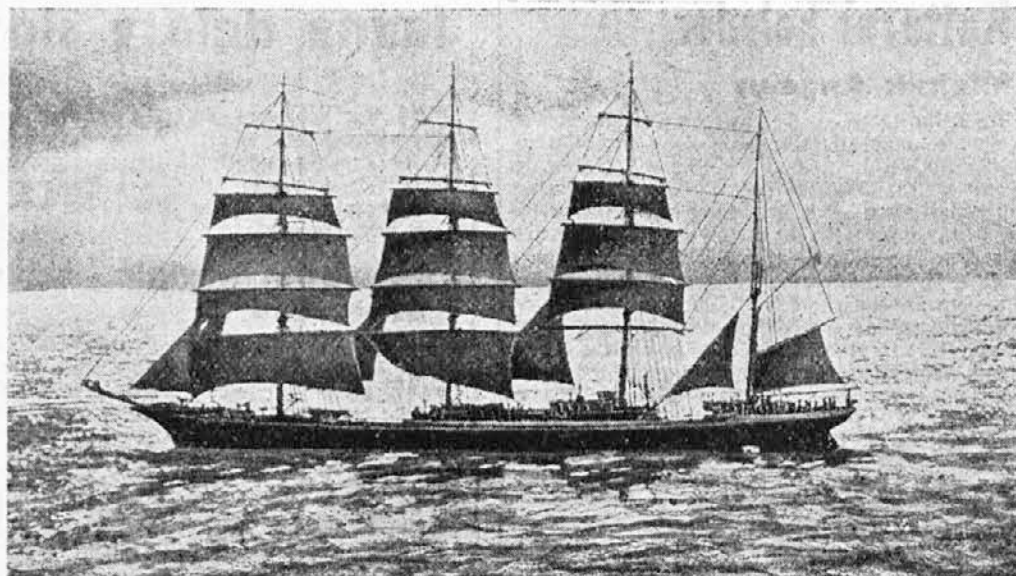
Ali mi ne bo odgovoril, »kar izdaj me,« ker bo že vnaprej prepričan, da ne bom nikdar mogel zadati materi tega udarca?»

»Naprej!« sem si rekel. »Zdaj vem vse in mislim, da ne bo dvomil, da sem prav zaradi tega, ker vse vem, zmožen vse tvegati. In tudi, če zavrne, bom imel zavest, da sem poizkusil vse, celo nemogoče, da bi se izognil umoru. Potem naj se izpolni usoda!«

XVIII.

Bilo je ob štirih popoldne naslednjega dne, ko sem se pojavil na stanovanju v ulici Latour.

Vedel sem s precejšnjo verjetnostjo, da je mati šla na kake obiske. Mislim sem si tudi, da

Šolska jadrnica »Kommodore Johnsen«, ki je privzela v 90 dneh iz Nemčije v Avstralijo.

S kongresa draguljarjev

Od vseh poklicev je menda draguljarjev na svetu najmanj. Pa vendar so ravno ti vzbudili sedaj na pariški svetovni razstavi veliko pozornost. Te dni so se sestali tam na svoj kongres, ki so se ga udeležili zastopniki z vseh koncev sveta. Na kongresu so prišla na vrsto najrazličnejša vprašanja, ki v ostali javnosti vzbujajo zanimanje. Kakor na vsakem zborovanju, je bilo tudi na tem vse polno novih predlogov. Med drugim je nek draguljar predlagal, naj bi se odslej naprej napol dragi kamni imenovali »okraševalni kamni«, za drage kamne pa naj bi veljali samo diamant, rubin, safir in smaragd.

Nek drugi predlog se nanaša na tako imenovane »mesečne kamne«, ki jih nosijo ljudje zato, ker mislijo, da jim prinašajo srečo. Ta vera je že precej stara, ravno tako pa tudi ni nova naveda, da ljudje takšne kamne nosijo. Ze pred več tisoč leti se je na vzhodu uveljavila vera v kamne, ki da prinašajo srečo. Mislili so celo, da so v teh kamnih neke tajne sile, ki uravnavajo človekovo usodo. Toda ti kamni, pravijo, ne prinašajo sreče ali nesreče v vsakem času. Le v gotovih mesecih imajo to moč. V mesecu juliju pripisujejo to moč oniksu. Sploh je težko najti deželo, kjer tega praznoverja še danes ne bi bilo. Toda v vseh krajih ne nosijo v istem mesecu isti kamni sreče ali nesreče. Zato je sedaj na pariškem kongresu nek draguljar predlagal, naj bi se uvedla enotna lista teh »mesečnih kamnov«, ki bi veljala za vse kraje. Če bi ti kamni odločali o človeški usodi, potem bi bilo pač nesmiselno s takimi predlogi posegati v moč teh kamnov, ker bi se vendar ne moglo ničesar spremeniti.

Z röntgenovimi žarki preskušajo pristnost

Nek odbor, ki je bil izvoljen na pariškem kongresu draguljarjev, si je stavil za nalogo, da se podrobno pobavi z metodami, ki se jih je znanost oprijela za proučevanje vprašanja, če je kak kamen pristen ali ponarejen. To je bilo po mnenju draguljarjev in še koga drugega tudi potrebno zato, ker se je mnogokrat dogodilo, da je moral ta ali oni plačati za kak kamen bajne vsote, pozneje pa se je izkazalo, da ni pristen, pač pa duhovito ponarejen. Iznašli so sedaj tudi najzanesljivejši način, kako je mogoče ločiti prave kamne od ponarejenih. Tudi draguljarjem so glede tega razločevanja prinesli veliko korist röntgenski žarki, ki vprav svojevrstno učinkujejo na drage kamne in bisere. Za ta napredek v draguljarstvu si je pridobil velikih zaslug avstrijski draguljar Michl, ki pravijo, da uživa tak sloves, da celo iz inozemstva nosijo preiskovat kamne k njemu.

V Parizu je tudi krasna draguljarska razstava. Vse, kar je tam razstavljeno, je vredno več milijard din. Misli bi kdo, da imajo tatovi tu hvalažno polje. Toda temu ni tako. Vse polno je tu tajnih policistov, ki varujejo ta ogromni zaklad. Kar pa bi morda še tem ušlo, bi gotovo vjeli nevidni žarki, s katerimi so draguljarji prepredli svoje razstavišče, da ne bi kdo preveč poceni prišel do prevelikega bogastva. Med razstavljenimi kamni so tudi takšni, ki stanejo po več milijonov frankov.

V mreži zemeljskih žarkov

Učenjaki so že davno ugotovili, da žarki, bodisi toplotni, svetlobni ali drugi, ne prihajajo samo od zunaj na zemljo, jo obsvetljujejo, ogrevajo ali pa izvajajo nanjo še kakšen drug učinek, pač pa da tudi od zemlje same izhajajo neke vrste žarki,

To je tako imenovano telurizno izžarevanje. Avstrijski učenjak Binderberger se je pred dnevi v nekem svojem predavanju podrobno bavil s tem zemeljskim izžarevanjem. Po svojih poizkusih in opazovanjih je dokazoval ne samo to, da ti žarki prihajajo iz tal tam, kjer zemlja hrani v sebi gotove kovine, zemeljska olja, vodo itd., pač pa tudi to, da ti pojavi zemeljskega izžarevanja povzročajo na ljudeh najraznovrstnejša obolenja. Zemlja seveda ne izžareva na vseh krajih enako močno teh žarkov. Celotno to je dokazano, da na nekaterih krajih tega izžarevanja sploh ni. Njihovi učinki na človeka se torej pojavljajo samo na gotovih zemeljskih črtah. Predavatelj je tudi trdil, da se pač omenjene bolezni pojavljajo samo pri onih ljudeh, ki imajo svoja bivališča na teh zemeljskih črtah, kjer prihajajo iz zemlje telurizni žarki. Na več mestih se na zemlji križata po dva ali več takšnih izžarevališč. Tam se je tudi pokazalo, da je največ obolenj. Bolezen raka je tam posebno pogosta. Binderberger je tudi razlagal, kako ti zemeljski žarki učinkujejo na celice človeškega organizma, kajti te celice so kakor najfiniši magnet občutljive za te žarke. Organizmu pa škodijo posebno še zato, ker trajno učinkujejo nanj.

Ljudem, ki bivajo po takšnih zemeljskih pasovih, da jih lahko obsevajo zemeljski žarki, ki prinašajo bolezen, pač ne bo kazalo drugega, kakor da se preselijo drugam — to se najbrže ne bo zgodilo — ali da ubranijo svoja bivališča na kak način pred tem zemeljskim izžarevanjem — tudi to ne bo tako lahko — ali pa, da svojo bolezen ravno tako potrpežljivo prenašajo naprej, kakor takrat, ko jim še nihče ni povedal, da prihaja iz zemlje. To bo najbolj verjetno.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 27. julija: 13 Operetni venčki (plošče) — 13.45 Vreme, poročila — 13.55 Čas, spored, obvestila — 13.55 Pesnice ljubavno, pesmice zabavne (Jožek in Ježek) — 14 Vreme, borza — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: O pravi poeziji (Šinika Kordić) — 19.50 10 minut zabave — 20 R. Wagner: Koračnica (plošče) — 20.10 Sredstva pri vzgoji vajeziškega naraščanja (g. prof. ing. arh. Rado Kregar) — 20.30 Vse se in zdrave poje Slov. vokalni kvintet, vmes orig. švicarska godba (bratje Malensek) — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Lahkih nog naokrog (plošče).

Drugi programi

Torek, 27. julija: Belgrad: 20 Sinfonični koncert — Zagreb: 20 Igra: 20.30 Violina: 21 Orkestralni koncert — Dunaj: 20.40 Igra: 22.20 Zabavni koncert — Budimpešta: 20.20 Gledališki program: 21.40 Dohnanyjev koncert: 25 Ciganska glasba — Trst-Milan: 17.15 Violina: 21 Puccinijeva opera »La Bohème« — Rim-Bari: 21 Igra: 22.15 Violina — Praga: 20.35 Češka filharmonija — Varšava: 20 Orkestralni koncert: 22 Violina — Köln: 20.10 solistov igra kvartet — Monako: 19.30 Fantazija o Chopinu — Berolinster: 19.55 Igra: 21.15 Opera »Faust« — Bukarešta: 19.30 Zabavna glasba: 20.05 Vokalni koncert: 20.30 Klasična sinfonična glasba.

Naročajte in širite Slovenski dom!

se očim po večerajšnjem grehu v Grand hotelu ne bo počutil bolje.

Zato sem upal, da ga najdem doma.

Mater res ni bilo doma, on pa je bil.

Sedel je v delovni sobi, ki je imela na stropu temno leseno prevleko, zidovje pa je bilo pokrito s kordovanskim usnjem.

V tej sobi je bil najin prvi razgovor. Ta razgovor pa, ki sem ga hotel izzvati danes, bo imel drugačen pomen in drugačno važnost. A kljub temu sem bil to pot manj razburjen kakor prvič. Gotovost, ki sem jo imel, mi je dajala izredno mirnost in hladnost. Spominjam se, da sem imel moč, da sem celo minuto govoril s služabnikom, ki me je peljal v sobo in ki je imel bolnega otroka. Spominjam se tudi, da sem bil tako miren, da sem skozi okno opazil onstran vrta nov visok, kadeč se dimnik, ki so ga nedvomno sezidali to zimo.

Mislil sem torej popolnoma jasno. Tudi to moram priznati, da bom prav do konca iskren. V trenutku, ko sem stopil v sobo, nisem bil prav nič zmeden. Takoj sem opazil očima, sedel je pogreznjen v velik naslonjač ob peči in rezal liste nove knjige z nožem, ki je imel široko, kratko, a močno ostrino. Prinesel ga je iz Španije kakor že mnogo drugega orožja, ki je bilo raztreseno po vsem stanovanju. Takrat šele sem razumel, čemu ima toliko orožja vsepovsod. Bal se je.

Bil je oblečen, kakor da hoče iti z doma, a na ostarelem obrazu sem mu bral, da je

hud napad, ki ga je moral dobiti večeraj, ko je hotel obiskati brata, še kakor breme ležal na njem. Moj obraz je najbrž izražal izredno odločnost, kajti na njegovih očeh, ki so se z njimi srečale moje, sem videl, da mi bere v dno mojih misli.

A vendar mi je dejal: »Ti si, André, kako si prijazen, da si prišel.« Pomolil mi je roko, ki je pa nisem prijel.

Ta čudna in prijazna zavrnitev njegovega pozdrava, molk, ki sem ga držal prve minute, poteze, ki so se mi na obličju strdile in moje grozeče oči, vse to je jasno osvetljevalo občutje, v katerem sem prihajal k njemu.

In vendar je znal brzdati svoje začudenje. Mirno je postavil na veliko, sredi sobe stoječo mizo knjigo in nož, ki ga je rabil. Dvignil se je, naslonil se na marmornato peč, prepižal roke in me zrl s tistim vzvišenim obrazom, ki si ga je znal nadeti ob takih prilikah in s katerimi me je tolikokrat poniževal v mladosti.

Jaz sem prvi pretrgal molk. Dejal sem mu, kakor odgovarjajoč na njegov vpludni pozdrav, zroč naravnost v obraz, trdo: »Čas laži je prešel, najbrž ste že uganili, da vem vse!«

Namršil je obrvi kakor zmeraj, kadar se je v njem nabirala jeza, ki jo je bilo treba sprostiti. Z nepremagljivim ponosom so njegove oči prenesle moj pogled. »Ne razumem te,« mi je preprosto odgovoril.